

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ה קנייבסקי שליט"א

דבר העורך

נמצאים אנחנו עדין במצב של מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה כאשר בני הישמעלים השפלים ממשיכים את מסורת אבותיהם "על חרבך תחיה", ראיתי בספר 'מעשה איש' שאמר פעם החזו"א לרבי שמריהו גריינמן נתיב לחיים, שכל מי שיצעד על פיו יהיה לו טוב בעולם הזה, ועל פי נתיב זה, ניתן להלך בטח במירוץ החיים, וכה היו דבריו: "אלע גייען דורך די וועלט, דער גייט דורך לאכנ'דיק, דער ווינענ'נדיק, קענמען דאך בעסער לאכן". כולם עוברים את מסע החיים בעולם, ומה שנגזר עליו בין כך ובין כך לא ישתנה, ולא שיש המקבלים את אותם דברים בעצב ובבכי, וכי לא מוטב לעבור זאת עם חיוך, מאשר עם בכי.

ואת זה עלינו ללמוד מיעקב אבינו, להאמין ולבטוח שהכל נגזר מאתו יתברך, ואין אדם שיכול להזיק לנו בלי שיכריזו על זה מלמעלה, ואם הוא לא יזיק לנו, ההיזק שנגזר עלינו יבא ממקום אחר, ואז גם נזכה לקבל כל דבר בשויות הנפש, כמו שקבל יעקב אבינו את הרמאות שלבן רימה אותו על ימין ועל שמאל.

כתוב בפרשה "ויקרא את שם המקום ההוא בית קל ואולם לזו שם העיר לראשונה" וראיתי בספר 'זמתוק האור' דבר נפלא מחמיו של רבינו שליט"א, מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל שמבואר כאן בפסוק, מאז שנברא העולם, רוצים בני האדם להיות בני אלמות, לא למות. ובאמת כשצעירים חושבים שזה אכן כך, אבל כשמתבגרים רואים שהמציאות קצת שונה, ואז כל אחד מנסה למצא דרך להנציח את זכרו, שלא ישכחו אותו.

כיצד? אם עשיר הוא ובעל נכסים - יבנה על שמו בנין מפאר של בית חולים וכדומה, וכך יזכרוהו כולם שנים רבות אחרי מותו. ואם חכם הוא - יבנה ישיבה על שמו, ואכן יזכה מחמת כך לשכר גדול בגן עדן.

היה מקום אחד שתושביו היו, אכן, בני אלמות: העיר "לוז". שם לא היתה שליטה למלאך המות, ואנשיה לא היו מתים [כמבואר בגמרא סוטה מו ע"ב]. בא יעקב אבינו וחדש: אין דבר כזה שלא מתים! גם אם הצלחתם לצור מקום שמלאך המות לא יכול להכנס - אבל מי שצריך למות יצא מהעיר אל זרועותיו. העיר לוז, אמר יעקב אבינו, אינה ערובה להיות בן אלמות. והראיה: אולי מישהו מכיר מישהו שגר בעיר לוז? לא. היכן הם כולם? כשהגיע זמנם להפטר מן העולם, מלאך המות כבר דאג להפגש אתם מחוץ לעירם...

אם רוצה אדם להיות בן אלמות - המשיך יעקב אבינו את חידושו - עליו להכנס ל"בית א-ל", לתוך ד' אמות של הלכה. מי שלומד תורה ומקים את הלכותיה - הוא, אכן, בן אלמות! זהו שאומר הכתוב: "ויקרא את שם המקום ההוא בית א-ל, ואולם לוז שם העיר לראשונה". פעם אנשים חשבו שצריך להמצא בעיר לוז כדי להיות בן אלמות. יעקב אבינו חדש ש"בית א-ל" הוא המקום היחיד שבו נעשה האדם בן אלמות. על ידי קיום התורה והמצוות, האדם נעשה חי לנצח נצחים. ושמענו מרבינו שליט"א שאומר לשואלים במה להתחזק? שיוסיפו עוד חיזוק בלימוד התורה. יעזרינו ה' שנשמע בשורות טובות בקרוב.

בברכת שבת שלום
יצחק אברהם (א"ב)

פשט על הפרשה

"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (כה, כב)

בב"ר פ"ע סי' ז' כותי א' שאל את ר"מ א"ל אין אתם אומרים יעקב אמתי דכתיב תתן אמת ליעקב א"ל הן א"ל ולא כך אמר וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך א"ל הן א"ל הפריש שבטו של לוי א' מעשרה למה לא הפריש א' מי' לב' שבטים אחרים א"ל וכי י"ב הן והלא י"ד הן אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי א"ל כ"ש אוסיפתא מיא אוסיף קמחא א"ל אין את מודה לי שהן ד' אמהות א"ל הן א"ל צא מהן ד' אמהות לד' בכורות הבכור קדש ואין קדש מוציא קדש. ויל"ע למה הקדים יעקב אמתי הו"ל להקשות הא לא קיים נדרו. וי"ל דבאמת אין קושייתו כלום דמצינו במעשר בהמה שאם אין לו י' טלאים פטור ממעשר בהמה ול"ד למעשר ראשון והיינו משום דאין ראוי להפריש חצי בהמה וא"כ ה"נ א"א להפריש חצי אדם, רק עיקר קושייתו מפני שיעקב אמתי ולא יתכן שלא יקיים דבריו שאמר כל אשר תתן לי ולא נתקיים כל, וכעין דאמר בב"ר פ"ח סי' י"ד עד אשר אבא אל אדוני שעירה אפשר יעקב אמתי ומרמה בו אלא אימתי הוא בא אצלו לעת"ל הה"ד ועלו מושיעים וגו' ואע"ג שעשה כדון כמ"ש בע"ז כ"ה ב' שאלו להיכן הולך ירחיב לו את הדרך כדרך שעשה יעקב"א לעשו הרשע שנא' עד אשר אבא אל אדוני שעירה מ"מ יעקב"א שמדתו מדת אמת לא יתכן שיוציא מפיו דבר שאינו נכון אף שמותר וכן כאן לא יתכן שדבריו לא נתקיימו ולזה תירץ לו שבאמת נתקיימו דבריו.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ה

מדוע מרן החזו"א לא רצה לגור בירושלים

השבוע הופיע אצל רבינו אחד מרבני ירושלים שליט"א. רבינו קם לו מלא קומתו וזכרונו בברכת שלום עליכם. וכיבדו לשבת. בתחילה דיברו בכמה ענינים פרטיים. לאחר מכן אותה רב שליט"א, הודה לרבינו על ספריו הנפלאים שחיבר ואמר שהוא משתמש בזה הרבה. אח"כ פנה אליו רבינו ואמר לו שעלה בדעתו להסתפק בדינא דמצות עשה 'מפני שיבה תקום', שציוותה בזה התורה לכבד ולקום בפני כל יהודי שהגיע לשיבה, האם גם לזקן בעצמו שהגיע לשיבה מחויב בזה. דהינו לקום לזקן אחר או לא, וכיוצא בזה יש להסתפק במצוה של 'ואהבתם את הגר', אם גם הגר בעצמו מחויב בזה לאהוב גר אחר. והוסיף מיד רבנו - בפשטות ודאי שגם הוא חייב בזה. אח"כ דיברו על המצב הנורא בתקופה האחרונה בארץ ישראל ששונאי ישראל רבו ראש ופגעו בהרבה יהודים רח"ל ובירושלים בפרט. ונתקיים הכתוב מחוץ תשכל חרב מחדרים אימה, ורבינו אמר שזהו מעיקבתא דמשיחא, ונקוה בקרוב לראות בבוא משיח צדקנו. לאחר מכן סיפר לו רבינו, כי כשהחזון איש הגיע לארץ ישראל הציעו לו לגור בירושלים ולא רצה, כי שמע שיש שם הרבה מחלוקות, וגם יש ביניהם הרבה בעלי מחלוקות. לכן בא לגור בבני ברק. ואח"כ רבינו בירכו בבדיחות גופא ונהורא מעליא, ונפרדו לחיים ושלוה. והוסיף לברכו "שתפטר מכל המפריעים".

מעניני הפרשה

"ויברך אתהם" (לב, א) פי' הספורנו "כבר אמרו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך". זה קרה בשמחת תורה תשנ"ח, באמצע אמירת ההלל. הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א חש בכאב ברגלו השמאלית. הכאב הלך והתעצם עד שלא יכל להשתתף בהקפות, ובקושי גרר עצמו לקבל עליה לתורה. בחיבורו 'מנחת נתן' על אגדה הוא מגולל בארוכה את פרטי הסיפור, כיצד סחבו אותו הביתה באמצעות כסא גלגלים, ייסורי התופת, וכיצד שבדק אותו הרופא במוצאי החג, נילט מפיו זעקות על כל נגיעה ברגל. בסופו של דבר הגיע לבית החולים, שם – בתום סדרת צילומים – אבחנו ברגלו את המחלה הנוראה.

קעת התוספו להם ייסורי נפש לייסורי הגוף, והוא פנה להתייעץ עם הרב ר' אלימלך פירר שליט"א שהפנה אותו לפרופ' דקל מרמת גן. בינתיים שיגר שליח למרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א שיתפלל לרפואתו.

לאחר בדיקה דחה פרופ' דקל בלעג את האבחון בדבר המחלה הנוראה, אך טען שעם טיפול הולם ישכחו הכאבים כעבור שישה שבועות אך יהיה צורך בטיפול פיזיותראפי במשך שנה שלמה! שבוע חלף משמחת תורה. הייסורים הלכו וגברו, בעוד הכדורים – ואף הזריקות – לא משכחים את הכאב. היה זה ביום חמישי כאשר רעייתו יצאה לקניות לכבוד שבת, והוא הציע לה לנעול את הדלת מבחוץ כיוון שבלאו הכי איננו מסוגל לגשת לדלת.

לפתע נשמעו מכיוון הדלת נקישות רמות, היה זה הרב אפשטיין – נאמן ביתו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א – שקרא: "הרב נמצא למטה במכונית ורוצה לעלות לבקר!" בעודו מדלג על רגל אחת חיפש מפתח ברחבי הבית ולא מצא... בסופו של דבר התקיים הביקור הקצר מאחורי הדלת הנעולה. בעוד מצד אחד ניצב הגר"ר נתן וזועק בבכי: "רבינו, יש לי יסורים נוראים!" ומעבר לדלת נשמע האיחול: "ר' נתן, רפואה שלמה! רפואה שלמה!"

משם פנה הגר"ר נתן למרפסת כדי להביט באורח הדגול שחזור למכוניתו, ושוב נשמעו האיחולים "רפואה שלמה!" כאשר התרחקה המכונית נכנס הביתה ולפתע שם לב שהוא צועד על שתי רגליו "הייתכן? לא! אין זה אלא דמיון! הרמתי את רגלי השמאלית – ומאומה, אין כאב... מיששתי אותה בידי, זכרתי איך זעקתי מרה אך אמש, כשהרופא נגע ברגל נגיעה קלה, ועתה, כלום... אין שום כאבים".

בתגובה פרץ על המקום בריקוד ספונטני שכולו הודאה להשם. רק כעבור עשר דקות נכנסה רעייתו הביתה ומצאה את החולה... רוקד! "אני משלים את הריקודים של שמחה תורה" הסביר לה.

הגר"ר נתן התקשר מידית להרב אפשטיין שיעדכן את מרן הגר"ח שליט"א – שכאשר סיים לשמוע זאת אמר בפשטות: ומה הפלא? הרי זו גמרא מפורשת 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך'!

(מוסף שב"ק)

שו"ת בעניני הפרשה

ש. ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך ויברכני ה' בגללך (ל, כז) ויברך ה' אותך לרגלי (ל, ז) צ"ב מה הויכוח שיש כאן בין יעקב ללבן הרי לבן מודה ואומר ויברכני ה' בגללך שהברכה היא מאת ה' בגלל יעקב אבינו א"כ מה מוסיף יעקב אבינו ע"ה ויברך ה' אותך לרגלי.

ת. **שאתה חייב בהכרת טובה.**

ש. ויצג את המקלות אשר פיצל ברהטים (ל, לח) צ"ב מה שאנו אומרים בהושענות לה"ר למען מיחם במקלות בשקתות המים, מה הזכות המיוחדת שעל כך הקב"ה יושיע אותנו.

ת. **אינה זכות אלא הכונה ליעקב.**

(אשיחה)

ויהי בבוקר והנה היא לאה וגו' (כט, כה), וברש"י: "לפי שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים".

ש. כיצד מסרה רחל הסימנים לאחותה על חשבון יעקב, ולמה לא היה מקח טעות מצד יעקב.

ת. **ידעה שבדיעבד יסכים, ולכן לא היה מקח טעות.**

ש. ואיך לאה לא גילתה.

ת. **משום כיבוד אב.**

ש. הרי זה לעבור על דברי תורה – דהיינו שקר, ולא מצווים בזה על כיבוד אב.

ת. **וכי ב"נ מצווה על שקר, אין זה משבעה מצוות.**

ש. וכי ב"נ מצווה על כיבוד אב.

ת. **יש שכתבו כי דבר שהוא סברא שצריך לעשותה, גם ב"נ חייב בה, (עיין תוס' בבא בתרא ט"ז, ב' ד"ה בא. ובהקדמת רב נסים גאון ז"ל, שנדפסה בראש מסכת ברכות, כתב כן להדיא), והביאו על זה שלכן נענש חם על שביזה את אביו, ואמנם בזיון שאני מכבוד, אבל הענין של כיבוד אב יש גם בב"נ.**

ש. לכאורה גם איסור שקר סברה הוא, ושוב מאי אולמא כיבוד אב משקר.

ת. **היא לא עשתה כלום.**

ש. בשו"ע (יו"ד סי' רמ"א ס"ט) איתא: "גר אסור לקלל אביו העכו"ם ולהכותו ולא יבזהו, שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה". ובהגהות "יד אברהם" שם הביא להקשות שהרי לא מצינו שכן נח מצווה על כיבוד אב, ומה שייך שלא יאמרו וכו', ע"ש.

ת. **אמרו במדרש רבה (לך לך פר' ל"ט סי' ז): "אמר ליה הקב"ה 'לך' אני פוטרך מכיבוד אב ואם, ואין אני פוטר לאחר".**

[ועיין לעיל פרשת חיי שרה כ"ד, ט"ז].

(דרך שיחה)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק